

до реєстр. №№ 11090,
11090-1,
11090-2,
11090-3,
11090-4

ВИСНОВОК

до проектів законів України

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090 від 18.03.2024),
про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-1 від 01.04.2024),
про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-2 від 01.04.2024),
про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-3 від 03.04.2024),
про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо приведення ставок акцизного податку на тютюнові вироби до вимог європейського законодавства (реєстр. № 11090-4 від 03.04.2024)

31 травня 2024 року
протокол № 174

Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики на своєму засіданні 31 травня 2024 року (протокол № 174) розглянув проекти законів України:

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (**реєстр. № 11090 від 18.03.2024**), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – проект Закону № 11090),

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (**реєстр. № 11090-1 від 01.04.2024**), поданий народними депутатами України Петруняком Є.В. та Ніколаєнком А.І. (далі – проект Закону № 11090-1),

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-2 від 01.04.2024), поданий народним депутатом України Кривошеєвим І.С. (далі – проект Закону № 11090-2),

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-3 від 03.04.2024), поданий народним депутатом України Булах Л.В. та іншими народними депутатами України (далі – проект Закону № 11090-3),

про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо приведення ставок акцизного податку на тютюнові вироби до вимог європейського законодавства (реєстр. № 11090-4 від 03.04.2024), поданий народним депутатом України Южаніною Н.П. та іншими народними депутатами України (далі – проект Закону № 11090-4).

Як зазначено у пояснювальній записці до проекту Закону № 11090, основною метою законопроекту є:

поступове до 2028 року підвищення специфічних ставок акцизного податку з сигарет до досягнення мінімального рівня, встановленого Директивою Ради 2011/64/ЄС від 21.06.2011 щодо структури та ставок акцизного збору на тютюнові вироби (кодифікація), з одночасним еквівалентним підвищенням таких ставок на тютюн, промислові замітники тютюну та зменшенням їх розміру для тютюновмісних виробів для електричного нагрівання (далі – ТВЕН);

визначення грошової одиниці виміру ставки акцизного податку на тютюнові вироби у євро задля уникнення впливу інфляції на підвищення ставок акцизного податку;

уточнення окремих положень адміністрування акцизного податку з тютюнових виробів задля повноцінного застосування норм права.

Проектом Закону № 11090 запропоновано внести зміни до Податкового кодексу України (далі – Кодекс), а саме:

у підпунктах 215.3.2 та 215.3.3 пункту 215.3 статті 215 Кодексу встановити з 01.01.2028 нові розміри ставок акцизного податку на тютюнові вироби з огляду на мінімальний рівень, визначений Директивою 2011/64/ЄС, з одночасним зменшенням акцизного навантаження на ТВЕН. Поряд з цим, у пункті 17 підрозділу 5 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу передбачити поступове, починаючи з 01.07.2024 по 31.12.2027, щорічне підвищення ставок акцизного податку для приведення їх до зазначеного мінімального рівня;

визначити грошову одиницю виміру ставки акцизного податку на тютюнові вироби у євро;

у пункті 39¹.1 статті 39¹, пункті 217.3 статті 217, підпункті 222.1.2 пункту 222.1, підпункті 222.2.2 пункту 222.2, пункті 222.4 статті 222 Кодексу передбачити особливості порядку обчислення акцизного податку з тютюнових виробів за ставками, вираженими в іноземній валюті;

у новому підпункті 16¹ підрозділі 5 розділу ХХ «Перехідні положення» Кодексу встановити послаблення на період воєнного стану обмеження щодо заходів накопичення обсягів тютюнових виробів на складах перед підвищенням ставок акцизного податку (антифорстолінг) шляхом збільшення встановленого розміру середньомісячного обсягу реалізації на митній території України тютюнових виробів з 115 до 120 відсотків.

Головне науково-експертне управління, проаналізувавши проект Закону № 11090, висловило до нього зауваження, зокрема, у висновку від 02.04.2024 № 16/03-2024/72325 зазначено, що запропонований підхід до розрахунку акцизного податку унеможливилюватиме планування діяльності виробників та імпортерів відповідної продукції, відповідно, формуватиме їх фінансові ризики, ризики дестабілізації ринку, зростання частки та конкурентних позицій (у частині ціни пропозиції) на ньому «тіньового» сегменту. Також у висновку висловлено застереження щодо нерівномірного підвищення ставок акцизного податку на тютюнові вироби: у 2025 році порівняно з попереднім роком ставки збільшуються на 23%, тоді як у наступні (2026-2028) роки – на 5% щорічно.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету у своєму висновку від 19.04.2024 № 04-13/9-2024/86532 до проекту Закону № 11090 прийняв рішення, що законопроект матиме вплив на показники бюджету (призведе у наступних бюджетних періодах до збільшення доходів державного і місцевих бюджетів від акцизного податку).

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації у своєму висновку від 22.05.2024 № 04-33/18-2024/112622 рекомендував при розгляді проекту Закону № 11090 та альтернативних до нього врахувати надані Міністерством цифрової трансформації України пропозиції до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України у зв'язку із запровадженням електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах» від 29.06.2023, № 3173-ІХ, які включені до висновку Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації.

Міністерством фінансів України в експертному висновку від 28.03.2024 № 11320-03-3/10664 проект Закону № 11090 підтримується та зазначається, що реалізація положень законопроекту забезпечить додаткові надходження акцизного податку з тютюнових виробів до бюджету.

Основною відмінністю альтернативного **проекту Закону № 11090-1** від основного проекту Закону № 11090 є те, що запропонованим законопроектом пропонується підвищення адвалорної ставки акцизного податку на тютюнові вироби. У пояснювальній записці до **проекту Закону № 11090-1** зазначено, що запропонованим законопроектом передбачається приведення у відповідність європейському законодавству адвалорної ставки акцизного податку, а саме її збільшення з 12% до 25%, що в свою чергу пропорційно збільшуватиме мінімальне акцизне навантаження з кожної тисячі сигарет щорічно і таким чином адвалорна

складова акцизного податку, що справляється із тютюнових виробів одночасно із його специфічною складовою буде встановлена на рівні, що чітко відповідає вищевикладеним вимогам ЄС, а саме: питома вага суми акцизного податку (в цілому) на кожну пачку сигарет в Україні становитиме не менше 60% від ціни продажу такої пачки сигарет.

В іншому положення **проекту Закону № 11090-1** дублюють положення основного проекту Закону № 11090.

Головне науково-експертне управління, проаналізувавши проект Закону № 11090-1, у висновку від 29.04.2024 № 16/03-2024/94469 висловило до нього зауваження та застереження, які у висновку від 02.04.2024 № 16/03-2024/72325 до основного проекту Закону № 11090. Додатково у висновку до проекту Закону № 11090-1 ГНЕУ звернута увага на те, що відповідно до ст. 7 Директиви 2011/64/ЄС сигарети, що виробляються в Європейському Союзі та ввозяться з третіх країн, підлягають акцизному оподаткуванню «адвалорем», що розраховується з максимальної роздрібною ціни продажу.

Міністерство аграрної політики та продовольства України не підтримує проект Закону № 11090-1.

Міністерство економіки України розглянувши проект Закону № 11090 та альтернативні до нього, у своєму листі від 19.04.2024 № 3102-07/28830-03 повідомило, що деякі пропозиції законопроектів є слушними і підтримуються Мінекономіки, зокрема, пропозиція щодо визначення ставок акцизного податку на тютюнові вироби в гривні (проект Закону № 11090-2). Водночас низка пропозицій не підтримується Мінекономіки, зокрема:

- нерівномірне підвищення ставок акцизного податку з одночасним їх визначенням у євро, що в нинішніх умовах зниження купівельної спроможності населення при одночасному посиленні стресових станів, створює додаткові ризики посилення тінізації тютюнового ринку. Мінекономіки вважає за доцільне визначити рівномірний графік підвищення ставок акцизного податку не вище десятивідсоткового рівня та встановлювати ставки в національній валюті;

- стрімке зростання адвалорних ставок акцизного податку на тютюнові вироби з 12 % до 25 % (проект Закону № 11090-1, проект Закону № 11090-4), оскільки це призведе до значного підвищення цін на тютюнові вироби, створюючи ризик до збільшення тіньового ринку тютюнових виробів та втрат надходжень до бюджетів усіх рівнів;

- встановлення ставки акцизного податку на тютюнові вироби в євро з 1 січня 2029 року (проект Закону № 11090-2), оскільки це не дозволить у 2028 році досягнути рівня ставок акцизного податку на тютюнові вироби у 90 євро за 1000 штук, визначеного Директивою Ради Європейського Союзу № 2011/64/ЄС від 21.06.2011.

Міністерство юстиції України у своєму висновку від 12.04.2024 № 57009/4569-4-24/7.3.3 до проекту Закону № 11090-1 зазначило, що законопроект потребує доопрацювання з урахуванням вимог нормопроектувальної техніки.

Міністерством фінансів України проект Закону № 11090-1 не підтримується.

Державною податковою службою України проект Закону № 11090-1 не підтримується.

Альтернативним проектом Закону № 11090-2 на відміну від основного проекту Закону № 11090 пропонується встановлення ставок акцизного податку на тютюнові вироби та рідини, що використовуються у електронних сигаретах, в євро з 2029 року, з перерахунком ставок в гривні за обмінним курсом Національного банку України на перше жовтня попереднього року. Крім того альтернативним проектом Закону № 11090-2 пропонується на період до 2029 року встановити поетапне підвищення ставок акцизного податку на рідини, що використовуються в електронних сигаретах, з 13000 грн до 22000 грн.

Головне науково-експертне управління, проаналізувавши проект Закону № 11090-2, висловило до нього зауваження.

Міністерство аграрної політики та продовольства України не підтримує проект Закону № 11090-2.

Міністерство юстиції України у своєму висновку від 12.04.2024 № 56926/4566-4-24/7.3.3 до проекту Закону № 11090-2 зазначило, що законопроект потребує доопрацювання з урахуванням вимог нормопроектувальної техніки.

Міністерством фінансів України проект Закону № 11090-2 не підтримується.

Державною податковою службою України проект Закону № 11090-1 не підтримується.

Альтернативним проектом Закону № 11090-3 на відміну від основного проекту Закону № 11090 передбачається поступове до 2028 року підвищення ставок акцизного податку з тютюнових виробів до 120 євро за 1000 штук.

Головне науково-експертне управління, проаналізувавши проект Закону № 11090-3, висловило до нього зауваження.

Міністерство аграрної політики та продовольства України не підтримує проект Закону № 11090-3.

Міністерство юстиції України у своєму висновку від 22.04.2024 № 60892/5017-4-24/7.3.3 до проекту Закону № 11090-3 зазначило, що законопроект потребує доопрацювання з урахуванням вимог нормопроектувальної техніки.

Міністерством фінансів України проект Закону № 11090-3 не підтримується.

Державною податковою службою України проект Закону № 11090-3 не підтримується.

Відмінність альтернативного проекту Закону № 11090-4 від основного полягає в тому, що альтернативним проектом Закону № 11090-4 пропонується:

- зберегти ставку акцизного податку на тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН) на рівні мінімального акцизного податкового зобов'язання із сплати акцизного податку на тютюнові вироби;

- поступове збільшення адвалорної ставки акцизного податку з діючих 12% до 18% з 1 липня 2024 року, до 21% з 1 січня 2025 року та до 25% з 1 січня 2026 року;

- запровадити вимогу до рівня роздрібної ціни на тютюнові вироби, яка не може бути меншою за встановлене мінімальне акцизне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку на тютюнові вироби, помножене на коефіцієнт 1,45;

- надати контролюючим органам повноваження для забезпечення контролю за дотриманням рівня роздрібних цін продажу тютюнових виробів;

- підвищити з 1,1 до 1,3 коефіцієнт, що використовується для визначення суми акцизного податку на сигарети у разі, якщо частка загальної суми податкових зобов'язань з акцизного податку менша за 60 відсотків середньозваженої роздрібної ціни продажу сигарет;

- поширити вимогу щодо забезпечення 60 відсоткової частки суми акцизного податку у ціні продажу тютюнових виробів на тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН);

В іншому положення **проекту Закону № 11090-4** дублюють положення основного проекту Закону № 11090.

Головне науково-експертне управління, проаналізувавши проект Закону № 11090-4, висловило до нього зауваження.

Міністерство аграрної політики та продовольства України не підтримує проект Закону № 11090-4.

Міністерство юстиції України у своєму висновку від 22.04.2024 № 60822/5020-4-24/7.3.3 до проекту Закону № 11090-4 зазначило, що законопроект потребує доопрацювання з урахуванням вимог нормопроектувальної техніки.

Міністерством фінансів України проект Закону № 11090-4 не підтримується.

Державною податковою службою України проект Закону № 11090-4 не підтримується.

За результатами обговорення зазначених законопроектів та керуючись положеннями частини третьої статті 93, статей 100, 108, 110, пункту 1 частини першої статті 114, частини першої статті 116 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», **Комітет вирішив:**

рекомендувати Верховній Раді України:

1. Проекти законів України:

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090 від 18.03.2024), поданий Кабінетом Міністрів України,

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-1 від 01.04.2024), поданий народними депутатами України Петруняком Є.В. та Ніколаєнком А.І.,

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-2 від 01.04.2024), поданий народним депутатом України Кривошеєвим І.С.,

про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090-3 від 03.04.2024), поданий народним депутатом України Булах Л.В. та іншими народними депутатами України,

про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо приведення ставок акцизного податку на тютюнові вироби до вимог європейського законодавства (реєстр. № 11090-4 від 03.04.2024), поданий народним депутатом України Южаніною Н.П. та іншими народними депутатами України

включити до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання;

2. За наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу проект Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби (реєстр. № 11090 від 18.03.2024), поданий Кабінетом Міністрів України, з дорученням Комітету доопрацювати законопроект з урахуванням пропозицій Комітету, а саме:

застосування єдиного курсу валют протягом року для визначення податкових зобов'язань з акцизного податку на тютюнові вироби;

перехід на ставки акцизного податку на тютюнові вироби в євро з дати, визначеної у Законі України, проголосованому за результатом розгляду у другому читанні (замість 1 липня 2024 року);

доповнити графіком підвищення ставок акцизного податку на рідини, що використовуються в електронних сигаретах,

а також відповідно до частини першої статті 116 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» у зв'язку із необхідністю узгодження його норм з чинними положеннями Податкового кодексу України, та з урахуванням пропозицій і поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи, та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

3. **Доповідачем** від Комітету під час розгляду законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Голову Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики **Гетманцева Д.О.**

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев

